

SÖKANDE

Rottneros Bruk AB, 556014-4502
686 94 Rottneros

Ombud: Advokat Jan Eriksson
Alrutz' Advokatbyrå AB
Kungsgatan 42
111 35 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggande och drift av fastbränslepanna och till ökad produktion av pappersmassa vid bolagets massafabrik i Rottneros, Sunne kommun, Värmlands län, nu fråga om förlängda provotider rörande utsläpp till luft och till vatten

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förlänger de tidigare beslutade och nu löpande provotiderna avseende dels ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen, dels slutliga villkor för utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan.

Utredningsföreskrifter

Under den nu förlängda provotiden ska Rottneros Bruk AB (bolaget) genomföra utredningar m.m. enligt följande.

U1. Utsläpp till vatten

- Sammanställning av de åtgärder som vidtagits under den förlängda provotiden för att verksamheten ska uppfylla gällande BAT-slutsatser i fråga om utsläpp till vatten från reningsanläggningen.
- Undersökning av hur den sulfid som finns i CTMP-vatten på bästa sätt kan oxideras till sulfat som inte stör anaerobin.

- Utvärdering av möjligheterna att minska flödet till reningsanläggningen, bland annat genom att installera fler flödesmätare, samt kontrollera och styra olika delflöden till rätt funktion (rätt reningsteknik).
- Utvärdering och, om möjligt, genomförande av värmeväxling av bakvatten CTMP för att inte behöva späda in färskvatten för att hålla temperatur.
- Utvärdering av effekten av den ändrade produktionsmixen på reningsanläggningens funktion.
- Intrimning och optimering av driften av hela reningsanläggningen.

U2. Utsläpp till luft

- Utredningen ska omfatta tester med förbränning av bränsle innehållande slam som är representativt för framtida driftförhållanden och utvärdering av hur stora utsläpp av kväveoxider, ammoniak och dikväveoxid som kan förväntas från pannan vid drift med sådan bränslemix med respektive utan rening med SNCR-teknik.

Utredningarna U1. och U2. ovan ska utföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Redovisning av utredningarna m.m. enligt U1. och U2. ovan ska, tillsammans med förslag till slutliga villkor, ske till mark- och miljödomstolen senast vid utgången av februari år 2027.

Provisoriska föreskrifter

Under de nu förlängda prövotiderna och till dess att annat bestäms ska de tidigare bestämda provisoriska föreskrifterna P7, P8 och P9 fortsatt gälla.

BAKGRUND

Dåvarande miljödomstolen lämnade i deldom den 3 februari 2006 Rottneros Bruk AB (fortsättningsvis bolaget eller Rottneros) tillstånd till anläggande och drift av en ny fastbränslepanna om ca 19 MW vid bolagets massafabrik Rottneros Bruk på fastigheten Svenstorp 1:27 i Sunne kommun. I domen meddelades bolaget även tillstånd till produktion av högst 200 000 ton pappersmassa per år vid bruket med rätt att fördela produktionen mellan slipmassa respektive CTMP- och/eller TMP-massa. Enligt domen får produktionen av slipmassa enbart höjas till den nivå som dåvarande slipmassalinje kan producera utan väsentlig ombyggnad samt får hela produktionen blekas. I domen sköts frågor om slutliga villkor avseende fem olika aspekter upp under provotider. Igångsättningstiden för den utökade verksamheten fastställdes till fem år från lagakraftvunnen dom.

För den planerade nya fastbränslepannan föreskrev miljödomstolen i deldomen enligt ovan följande slutliga villkor.

4. Den nya fastbränslepannan ska förses med selektiv icke- katalytisk kvävereduktion (SNCR).
5. Fastbränslepannan får endast eldas med rena biobränslen och slam. Med rena biobränslen avses skogsflis och sågverksavfall, träflis, bark, sågspån och annat rent träavfall. Med slam avses slam från bolagets egen reningsanläggning.
6. Rökgaserna från fastbränslepannan ska avledas genom en minst 45 meter hög skorsten.
7. Utsläpp av stoft till luft från fastbränslepannan får som riktvärde* inte överskrida 30 mg/m³ normal torr gas vid 6 volymprocent syre.
*Med riktvärde menas ett värde som, om det överskrids, medför skyldighet för tillståndshavaren att vidta åtgärder så att värdet kan hållas.
8. Halten kolmonoxid (CO) i utgående rökgaser från den nya fastbränslepannan får som dygnsmedelvärde under 95 procent av driftdygnet under ett kalenderår inte överstiga 250 milligram per normalkubikmeter torr rökgas vid 6 procent syre (O₂) och som timmedelvärde under 95 procent av drifttimmarna under ett kalenderår inte överstiga 500 milligram per normalkubikmeter torr rökgas vid 6 procent syre (O₂). Utsläpp under start/stopp och torkning av murverk ska inte medräknas.

9. Om olja används som stödbränsle ska användas askfri olja med en svavelhalt av maximalt 0,1 viktprocent.

Sedan bolaget överklagat miljödomstolens dom till Svea Hovrätt, Miljööverdomstolen, ändrade Miljööverdomstolen genom dom den 8 juni 2007, mål nr M 2032-06, i vissa delar miljödomstolens dom. Miljööverdomstolens dom vann laga kraft den 7 juli 2007 och tillståndet togs i anspråk den 23 december 2007. Miljödomstolens och Miljööverdomstolens ovan nämnda domar innebar bl.a., och såvitt nu är av intresse,

- att bolaget fick tillstånd att installera en turbin för kondens- och mottrycksdrift i anslutning till fastbränslepannan,
 - att avgörandet av slutliga villkor avseende utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan samt utsläpp till vatten från reningsanläggningen sköts upp under en provotid,
 - att villkor 4 avseende den nya fastbränslepannan upphävdes
 - samt att villkor 8 avseende den nya fastbränslepannan ändrades till följande lydelse.
8. Halten kolmonoxid (CO) i utgående rökgaser från den nya fastbränslepannan får som dygnsmedelvärde under 95 procent av driftdygnet under ett kalenderår inte överstiga 250 milligram per normalkubikmeter torr rökgas vid 6 procent syre (O₂). Utsläpp under start/stopp och torkning av murverk ska inte medräknas.

Utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak

Beträffande den uppskjutna frågan avseende utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan gäller, enligt Miljööverdomstolens ovan nämnda dom, följande utredningsföreskrift.

”Bolaget skall förbereda pannan för SNCR och utreda förutsättningarna för drift med sådan kväveoxidreduktion. Utredningen skall ge underlag för att bedöma hur stora utsläppen av kväveoxider, ammoniak och dikväveoxid blir vid drift med respektive utan SNCR. I utredningen skall ingå praktiska försök

med SNCR samt en bedömning av hur förutsättningarna påverkas av en installation av turbin.”

Miljööverdomstolen förordnande i domen att prövotiden avseende utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan börjar då fastbränslepannan tas i drift och att bolaget senast två år därefter till miljödomstolen (nu mark- och miljödomstolen) ska redovisa resultatet av utredningen samt förslag till slutliga villkor. I domen föreskrev Miljööverdomstolen vidare en ny provisorisk föreskrift enligt följande

P 7. Utsläppet av kväveoxider till luft från fastbränslepannan får som riktvärde inte överskrida 125 mg/MJ.

Den nya fastbränslepannan togs i drift den 5 juli 2017. (Detta sedan mark- och miljödomstolen, efter ansökan av Rottneros om förlängd igångsättningstid, i deldom den 26 juni 2012 i mål nr M 2626-11 beslutat att den utökade verksamheten inklusive anläggande och drift av en ny fastbränslepanna skulle ha satts igång senast den 7 juli 2017.) I deldom den 10 juli 2019 förlängde mark- och miljödomstolen prövotiden till den 5 december 2020 samt erinrade om det som i övrigt bestämts om det förlängda utredningsuppdraget och redovisning härav samt den tidigare bestämda provisoriska föreskriften P 7 fortsatt gällde.

Utsläpp till vatten från reningsanläggningen

I deldomar den 26 juni 2012 och den 20 december 2013 förlängde mark- och miljödomstolen prövotiden avseende slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen. I sistnämnda deldom föreskrev domstolen följande slutliga villkor avseende utsläpp till vatten från reningsanläggningen.

17. Bolaget ska senast inom nio månader från den dag denna dom har vunnit laga kraft installera utrustning för on-line mätning av pH, ammoniumkväve och fosfatfosfor i det biologiska reningssteget i reningsanläggningen för avloppsvatten. Om praktiska försök visar att on-linemätning inte fungerar (igensättning av elektrod eller dylikt) får sådan utrustning och mätning, efter godkännande av tillsynsmyndigheten, ersättas av en väl utvecklad

stickprovskontroll. Inom ett år från den dag on-linemätning, eller motsvarande, har installerats ska utrustning och rutiner finnas för optimerad dosering av syra/lut respektive närsalter.

18. Vid tillverkning av peroxidblekt massa får komplexbildare av typ EDTA/DTPA eller, efter godkännande av tillsynsmyndigheten, annan komplexbildare med motsvarande egenskaper, användas till en mängd (räknat som 100 % syra) av högst 1,5 kg per ton blekt massa.

I deldomen av den 20 december 2013 förlängde mark- och miljödomstolen vidare prövotiden avseende ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen. Domstolen fastställde samtidigt, för denna förlängda prövotid i kvarvarande delar, att bolaget senast tre år från det att nämnda deldom vunnit laga kraft skulle redovisa nedanstående utredningar samt förslag till slutliga villkor vad gäller en produktion av högst 170 000 ton pappersmassa per år (produktionsetapp 1) respektive vid en produktion av högst 200 000 ton pappersmassa per år (produktionsetapp 2). Utredningarna nedan skulle enligt deldomen utföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

1. De huvudsakliga reningsstegens effektivitet med avseende på rening av COD efter vidtagna optimeringsåtgärder. Härvid ska bolaget kontrollera temperatur, pH, närsalter och COD i det biologiska reningssteget samt pH och halter av COD, SÄ(GFA), kväve (N_{tot}) och fosfor (P_{tot}) i det utgående renade avloppsvattnet.
2. Kostnader och prioriteringsordning för de eventuella åtgärder som behövs för att de utsläppsvärden som anges som BAT-slutsatser i BREF-dokumentet för pappers- och massaindustri ska kunna innehållas. Här avses endera de värden som anges i nu aktuell DRAFT-version av BREF-dokumentet eller, om de ändras, de värden som fastställs i det kommande BREF-dokumentet. Utredningen ska avse dels behov av åtgärder vid en produktionsnivå av högst 170 000 ton pappersmassa per år, dels vid en produktionsnivå av högst 200 000 ton per år.

I deldomen av den 20 december 2013 föreskrev mark- och miljödomstolen vidare att under den däri förlängda provotiden avseende utsläpp till vatten från reningsanläggningen i kvarvarande delar gäller följande provisoriska föreskrifter till dess annat bestäms.

- P8. Vid en produktion om högst 170 000 ton pappersmassa per år får utsläpp av COD, SÄ (GF/A), totalfosfor och totalkväve inte överstiga följande mängder.

COD	ton/år	4 000
SÄ (GF/A)	ton/år	325
Total-fosfor	ton/år	1,5
Total-kväve	ton/år	35

Begränsningsvärdet för COD får ersättas av ett begränsningsvärde för TOC efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Uttag av prov ska ske kontinuerligt och flödesstyrt.

- P9. Om produktionen under provotiden överstiger 170 000 ton pappersmassa per år får utsläpp av COD, SÄ (GF/A), totalfosfor och totalkväve inte överstiga följande mängder.

COD	ton/år	4 000
SÄ	ton/år	375
Total-fosfor	ton/år	2,2
Total-kväve	ton/år	42

Begränsningsvärdet för COD får ersättas av ett begränsningsvärde för TOC efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Uttag av prov ska ske kontinuerligt och flödesstyrt.

I deldom den 13 november 2017 förlängde mark- och miljödomstolen den föreskrivna provotiden avseende ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten

från reningsanläggningen med redovisning senast den 5 december 2020. Domstolen föreskrev därvid vidare att de ovan redovisade utredningsföreskrifter enligt deldomen av den 20 december 2013 samt de provisoriska föreskrifterna P8 och P9 fortsatt skulle gälla.

Utsläpp till luft och utsläpp till vatten

I deldom den 18 juni 2021 förlängde mark- och miljödomstolen de tidigare beslutade prövotiderna och därvid löpande prövotiderna avseende dels slutliga villkor för utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan, dels ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen till och med den 5 december 2022. För den därvid förlängda prövotiden föreskrev domstolen att sedan tidigare föreskrivna provisoriska föreskrifter, dvs. de ovan redovisade P7-P9, fortsatt ska gälla.

Sedan mark- och miljödomstolen därefter beviljat bolaget ett kortare anstånd med att inkomma med prövotidsredovisningar vad gäller de uppskjutna frågorna avseende dels slutliga villkor för utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan, dels ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen, har bolaget inkommit med redovisningarna. Det är enbart de här angivna uppskjutna frågor som kvarstår i målet och det är bolagets yrkanden med anledning av dessa redovisningar som domstolen nu har att pröva.

PRÖVOTIDSREDOVISNINGAR

Yrkanden

Bolaget har, såsom dess talan slutligen bestämts, yrkat att prövotiden avseende utsläpp till luft av kväveoxider, ammoniak och lustgas förlängs till slutet av 2026 samt att prövotiden avseende utsläpp till vatten från reningsanläggningen förlängs till utgången av februari 2027. Bolaget har vidare yrkat att oförändrade provisoriska föreskrifter ska gälla under de nu yrkade förlängda prövotiderna.

Utveckling av talan avseende utsläpp till luft

Bolaget har i huvudsak anfört följande till utveckling av sina slutligen framställda yrkanden såvitt avser förlängning av provotiden avseende slutliga villkor för utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan.

Pannan har fungerat tillfredsställande sedan redovisningen i december 2020. Av redogörelsen av genomförda tester och beräkningar enligt avsnitt 2.4 i bilaga A till nu ingiven provotidsredovisning (domstolens aktbilaga 212; domstolens anmärkning) framgår bland annat följande.

- Produktionen har sedan 2018 stadigt legat över nivån 170 000 årston.
- Pannan låg under 2022 (när det senaste testet med SNCR genomfördes) på en något högre last än tidigare år men fortfarande lägre än den last som förväntas vid full produktion enligt gällande tillstånd.
- Testerna med SNCR har genomförts i enlighet med program som har tagits fram av extern expertis (NOx-Sol AB).
- Vid testet 2022 har noterats, som förväntat, en viss reduktion av utsläppen av kväveoxider vid användning av SNCR jämfört med referensperioderna (före respektive efter SNCR-testet).
- Vid samma test har noterats, även det som förväntat, en viss ökning av utsläppen av ammoniak och lustgas samt av utsläppen av (total)kväve till externreningen (genom rökgaskondensatet), vid användningen av SNCR jämfört med referensperioderna.

Av redogörelsen framgår vidare bland annat:

- att testet 2022 genomfördes före nedläggningen av sliplinjen i december 2022,
- att omställningen till enbart CTMP-massa förväntas innebära en relativt högre last på pannan än vid den tidigare produktionsmixen, samt
- att det därför i januari 2023 har genomförts kompletterande driftprov vid hög CTMP-produktion.

Under perioden 2020–2022 har utsläppen av NOx uppgått till mellan 31 och 33 ton per år. En uppräknig av produktionen till tillståndsgiven nivå (200 000 ton massa

per år) ger ett beräknat årligt utsläpp av NO_x på ca 60 ton. Utsläppet är inte obetydligt i absoluta tal men måste ställas i relation till övriga utsläpp, såsom utsläppen från processer, energi, arbetsmaskiner och vägtransporter vilka år 2020 uppgick till närmare 3 700 ton i Värmlands län. Bolagets beräknade utsläpp vid full produktion enligt gällande tillstånd motsvarar således i storleksordningen 1,6 % av utsläppen i Värmland under år 2020 från angivna verksamheter/källor vilket får anses marginellt.

Om det vid utvärderingen av genomförda tester inledningsvis bortses från den ökning av utsläppen till luft av kväve i form av ammoniak och lustgas som har noterats framgår att den möjliga reduktionen av kväveoxider med SNCR bedöms kunna uppgå till som mest 20 % motsvarande i runda tal 11 ton/år. Detta kan tyckas betydande men måste jämföras med exempelvis utsläppen från andra källor såsom processer och energi samt arbetsmaskiner och vägtransporter vilka år 2020 uppgick till närmare 3 700 ton i Värmlands län. En reduktion om 11 ton/år motsvarar således i runda tal 0,3 % av utsläppen i Värmlands län från nämnda källor.

Om man därtill beaktar även övriga utsläpp av kväve till luft från pannan oavsett förekomstform (men enbart till mängd utan hänsyn till de olika förekomstformernas specifika effekter på miljön) framgår att reduktionen med SNCR minskar till nivån 5–10 %. Beaktar man dessutom den ökning av kväve som avgår till externreningen minskar den potentiella reduktionen ytterligare.

Miljönyttan av att förse pannan med SNCR-rening skulle därmed enligt bolagets uppfattning vara närmast försumbar. I sammanhanget finns även anledning framhålla att mätningar i centrala Sunne 2014/2015 visade att miljökvalitetsnormen (MKN) för NO₂ underskreds med mycket god marginal (registrerat årsmedelvärde 13,7 µg/m³ att jämföra med MKN på 40 µg/m³). Det finns inga för bolaget kända indikationer på att situationen därefter skulle ha försämrats på något sätt av betydelse.

Mot denna, enligt bolagets uppfattning mycket begränsade, miljönytta ska enligt 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken ställas bland annat kostnaderna för åtgärden. Under avsnitt 2.5 i bilaga A till nu ingiven provotidsredovisning (domstolens aktbilaga 212; domstolens anmärkning) framgår att investeringskostnaden för att installera SNCR uppgår till ca 10 Mkr och att driftkostnaderna kan uppskattas till ca 1,2 Mkr/år vid dagens kostnadsläge. Med tillägg för kapitalkostnaden på ca 1,5 Mkr landar den årliga kostnaden för SNCR på i storleksordningen 2,7 Mkr kr vilket kan jämföras med NO_x-avgiften för beräknad reduktion av utsläpp vid drift med SNCR som ligger på ca 0,6 Mkr (räknat på en NO_x-avgift på 50 kr/kg).

Sammantaget innebär det anförda enligt Rottneros uppfattning att det vid en avvägning enligt 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken vore orimligt att kräva SNCR-rening på fastbränslepannan. Slutliga villkor bör således enligt bolagets uppfattning fastställas på en nivå som kan innehållas utan SNCR-rening.

Eldning av slam

Bolaget planerar alltjämt att ta tillvara den resurs som slam från bioreningen utgör. Att elda slammet i fastbränslepannan bidrar till ökad biocirkularitet och kan dessutom innebära att dagens kostnad för externt omhändertagande av slam kan omvandlas till en betydande kostnadsbesparing.

Vad gäller tidpunkten för när en mer omfattande eldning av slam kan komma att inledas är detta starkt kopplat till när anaerobin är åtgärdad och i stabil drift. Det är först då som bolaget förväntar sig att "produktionen" av slam ska vara så omfattande och stabil att mer regelbunden eldning blir aktuell. Viss eldning av slam kan förvisso bli aktuell innan anaerobin är i full drift men det krävs i vart fall att de senaste problemen med pannan (läckage i konvektionstubplattan, åtgärdsutredning pågår) är åtgärdade och att den går stabilt även med den ökade last som följer med kommande produktionsökningar.

Eldning av slam kommer allt annat lika att öka utsläppen av NO_x från pannan men bolaget har i nuläget inte tillräckliga data för att bedöma i vilken omfattning

utsläppen kommer att påverkas vid en mer omfattande och regelbunden eldning av slam från anaerobin. Viss data finns från en tidigare testkörning men det slam som eldades då var utan anaerobin och med inblandning av avloppsvatten från slipmassatillverkningen (nuläge enbart CTMP) vilket innebär att resultaten inte bedöms representativa för framtida förhållanden. Inte heller bedöms det möjligt att med utgångspunkt i tillgängliga data räkna fram en framtida utsläppsnivå.

Mot bakgrund av det ovan anförda kommer ytterligare utredningar att behöva genomföras med ett slam som är representativt för framtida driftförhållanden — med anaerobin i drift och ökad produktion av enbart CTMP-massa — innan det finns underlag för att fastställa slutliga villkor avseende utsläpp till luft av NO_x från pannan.

Vad gäller tiden för förlängningen av provotiden framgår nedan att bolaget räknar med att anaerobin ska kunna startas upp våren/sommaren 2025 vilket innebär att försöken med eldning av slam bör kunna genomföras under första kvartalet 2026. Med tid för att utvärdera och sammanställa resultaten från försöken bedömer bolaget att rapportering av den förlängda provotiden ska kunna ske vid utgången av 2026.

När det gäller provisorisk föreskrift anser bolaget att nuvarande föreskrift kan gälla tills vidare. Bolagets bedömning är att föreskriften om 125 mg/MJ ger tillräckligt utrymme för att genomföra de försök med eldning av slam som kommer att behövas för att slutföra provotidsutredningen. Försöken kommer att omfatta drift med och utan SNCR.

Utveckling av talan avseende utsläpp till vatten

Bolaget har i huvudsak anført och redovisat följande till utveckling av sina yrkanden såvitt avser förlängning av provotiden avseende ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen.

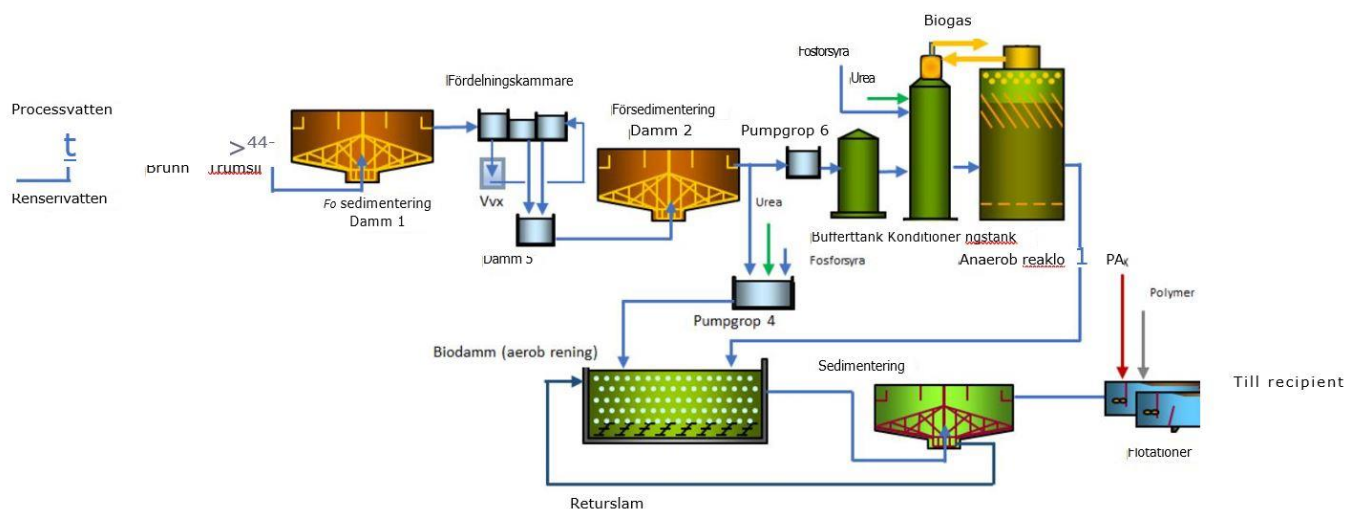
Beträffande utsläpp till vatten hänvisas inledningsvis till bolagets tidigare redovisningar i målet och då i första hand till skrivelserna 2020-12-11 och 2022-12-01 med tillhörande tekniska bilagor.

Redovisning 11 december 2020 (domstolens aktbilaga 193; domstolens anmärkning)

Av redovisningen av den 11 december 2020 framgår bland annat följande.

Utformning av reningsanläggningen

Reningsanläggningen har i juni 2018 kompletterats med ett anaerobt steg. Reningsanläggningen för processvatten består därefter av försedimentering, anaerob rening (utan tillförsel av syre), aerob rening (med tillsats av syre) i aktivslamanläggning bestående av luftningsbassäng och sedimentering samt slutligen flotationsanläggning med kemisk fällning. Fiber-, kem- och bioslam avvattnas i en gemensam slamavvattning.

Principiellt blockschema över reningsanläggningen.

Processvatten och vatten från rensriet samlas i en brunn och leds via en trumsil, där grövre material avskiljs, till en försedimenteringsbassäng, Damm 1. Utgående vatten från Damm 1 leds till en fördelningskammare med tre fack. Från första facket kan avloppsvatten ledas till kylning i värmeväxlare - kompletterades och nyinstallerades i samband med anaerobiinstallationen - och därifrån vidare till tredje

facket i fördelningskammaren. Från första och tredje facket kan överlöp ske till andra facket i fördelningskammaren. Från fack 2 och 3 leds vatten via Damm 5 till ytterligare en försedimenteringsbassäng, Damm 2. Tidigare behandlades ett delavlopp från processen i en försedimentering (Damm 1) och resterande avlopp, bland annat från rensriet i en parallell försedimentering (Damm 2), där också fällningskemikalie kunde tillsättas. Nuvarande förbehandling och försedimentering är vald för att erhålla ett vatten med bra egenskaper för de biologiska reningsstegen (anaerobt + aerobt).

Utgående vatten från Damm 2 kan ledas antingen till pumpgrop 6 för pumpning till anaerobin eller till pumpgrop 4 och pumpas förbi anaerobin direkt till det aeroba steget, biodammen. Det anaeroba steget består av bufferttank, konditioneringstank och anaerob reaktor. Dosering av näringsämnen (kväve och fosfor) görs till konditioneringsstanken. Biogasen tas ut i toppen av konditioneringstanken, leds till svavelrening i skrubber och förbränns för tillfället i en fackla. Oljebrännarna i flingtorken har under 2020 bytts ut mot gasbrännare, vilket gör att biogasen från det anaeroba reningssteget kan på sikt tillgodogöras som bränsle. I samband med installationen uppgraderades kylningen med nya värmeväxlare och en del omledningar av rör gjordes för att utnyttja befintliga pumpgropar på ett bra sätt. Anaerobt renat avloppsvatten leds vidare till aerob rening i biodammen (luftningsbassäng). Närsalter till den aeroba processen i form av urea och fosforsyra doseras till pumpgrop 4. Nästa steg efter biodammen är en sedimentering från vilken returslam leds tillbaka till biodammen.

Som sista steg renas vattnet i två flotationsanläggningar till vilka fällnings- och flockningskemikalier, PAX och polymer doseras. Renat avloppsvatten leds ut i Mellan-Fryken.

Föreslagna åtgärder

Nedanstående punktlista sammanfattar de åtgärder som i december 2020 bedömdes behöva studeras innan provotidsutredningar och förslag till slutliga villkor skulle kunna inlämnas.

Anaerobi:

- Studera hur svavel och extraktivämen påverkar anaerobin
- Undersöka möjligheter till att by-passa anaerobin från processflöden från renseri och pluggskruvar (pressfiltrat från raffinörer)
- Optimera flödesförhållandena i reaktorn
- Ytterligare uppföljningsprogram med analyser
- Undersökning av hur produktionskampanjerna påverkar driften av anaerobin
- Undersökning av om ändring av doseringspunkt av järnsulfat (doseringen flyttad från pumpgrop 6 till pumpgrop 4) har påverkat anaerobin
- Prov med dosering av närsalter till bufferttanken för att öka syrabildningen
- Optimera doseringspunkter för järn och fosfor (de får inte doseras tillsammans)
- Försök att förbättra strippningen av svavelväte
- Cirkulation av renad biogas för att förbättra strippningen
- Förbättra kylningen så att rätt temperatur kan hållas i reningen (förbättring av kylningen med hjälp av ytterligare värmeväxlare är planerat ska genomföras under 2021)

Biodamm:

- Närsaltsstyrning
- Styra slamålder och halten av biomassa i luftningssteget
- Studera hur biodammen påverkas av svavlet från avsvavlingen

Lukt:

- Optimera järndosering
- Fastställa var och hur svavelväte uppkommer i biosedimenteringen
- Hantera ventilationen från flotationen med t.ex. kompostfilter eller aktivt kol

Övrigt:

- Åtgärda flödesökningen
- Undersöka möjligheter till biologisk svavelreduktion före anaerobisteget

Redovisning 1 december 2022 (domstolens aktbilagor 205 och 206; domstolens anmärkning)

Av redovisningen av den 1 december 2022 jämte bilaga framgår bland annat följande.

Ändrad produktionsmix

Rottneros har beslutat att stänga ner och avveckla sliplinjen senast till årsskiftet 2022-2023. I samband med detta har bolaget inlett en utvärdering av vilka åtgärder som kan vara aktuella och möjliga på den kvarstående produktionslinjen för att utöka CTMP-produktionen inom den tillståndsgivna ramen (200 000 årston) och gällande villkor samt för att förbättra energieffektiviteten.

De förändrade produktionsförutsättningarna (enbart CTMP-massa) behöver utvärderas även med avseende på dess betydelse för externreningsanläggningen som helhet och utsläppen till vatten.

Drift av anaerobi och biodamm 2021-2022

De tidigare problemen i bolagets reningsanläggning har delvis bestått och i vissa delar förvärrats under 2021 och 2022 och har drabbat inte bara anaerobisteget utan även biodammen. Nedan sammanfattas de problem som uppkommit under 2021 och 2022 och några av de åtgärder som har genomförts i syfte att avhjälpa problemen.

Anaerobin

- Under sommaren 2021 upptäcktes ett läckage på reaktortanken som ledde till att bolaget tvingades stänga ner anaerobin på obestämd tid. Tanken är en bultad konstruktion med tätande fogmassa i skarvarna mellan mantel- och taksektionerna. Tätningsmassan inuti reaktortanken hade dock reagerat med gasen vilket hade lett till att skarvarna började läcka ut gas och delar av tanken eroderat (till följd av korrosion).
- Under hösten 2021 var leverantören på plats för att försöka tätta tanken men någon tätning kunde inte genomföras då dygnstemperaturen var för låg för att tätningsmassan skulle härda.

- Under våren 2022 har tanken tömts och all gammal tätningsmassa tagits bort samt de eroderade delarna av tanken bytts ut. I samband med detta har analyser gjorts av både den producerade biogasen och av den använda tätningsmassan. Det konstaterades då att biogasen som bildas ligger i ett annat pH-intervall än vad den tidigare (ursprungliga) tätningsmassan klarar, vilket således är skälet till att tätningen hade brustit och läckage uppstått.
- Under sommaren 2022 genomfördes därför ett nytt försök att täta tanken men då med en annan typ av tätningsmassa som bedömdes klara det aktuella pH-intervallet. Planen var att anaerobin därefter skulle kunna tas i drift i september 2022.
- Nya tester genomförda under augusti 2022 visade dock att reaktortanken fortsatt har läckage.

Biodammen

- I april 2022 noterades problem med flera av biodammens luftare. Fyra av sju luftare havererade och skickades på reparation. Detta innebar att syrehalten i dammen sjönk till en mycket låg nivå.
- En av luftarna kunde repareras och installerades igen den 10 juni, vilket ledde till att syrehalten ökade något och en viss förbättring i dammens funktion.
- Reparationen av de andra tre luftarna försenades kraftigt till följd av kriget i Ukraina och förseningar i leveranskedjorna kopplade till Covid-19 pandemin som har inneburit att leverantören har svårt att anskaffa reservdelar till luftarna.
- Ytterligare luftare har under sommaren gått sönder och reparerats successivt men med långa leveranstider.
- I november 2022 installerades på försök en ny typ av luftare som kommer utvärderas för att se om den typen fungerar bättre. Om så är fallet kommer de befintliga luftarna successivt ersättas med den nya modellen.

Utredningar och åtgärder för att förbättra driften i anaerobin och i reningsanläggningen som helhet

Utredningar har genomförts och åtgärder påbörjats för att erhålla en mer stabil drift på reningsanläggningen, där dock haveriet med reaktortanken till anaerobin omöjliggjorde slutförande av utredningar och åtgärder.

Tidigare påbörjade utredningar har haft till syfte att, förutom att få till stånd en stabil drift i anaerobin och reningsanläggningen i övrigt, reducera förekomsten av svavelväte och minska flödena till anläggningen. Detta arbete kommer att fortgå under en förlängd provotid och när det anaeroba reningssteget åter har tagits i drift (efter reparation eller utbyte av reaktortanken) och driften stabiliserats, kommer en slutlig intrimning att genomföras för hela reningsanläggningen, både det anaeroba steget i sig och i kombination med efterföljande aeroba och kemiska reningssteg. Den slutliga intrimningen kan innebära följande:

- Optimering av drift i anaerobin under olika produktionskampanjer avseende bl.a. optimering av järnsulfat och närsaltsdosering i anaerobin.
- När anaerobin trimmats kan det aeroba steget optimeras avseende dosering av närsalter samt styra slamålder och halten av biomassa i biodammen.

Nu ingiven provotidsutredning i övrigt

Nuvarande status

Det anaeroba reningssteget är avstängt sedan början av hösten 2021 till följd av läckage i reaktortanken. De diskussioner och överväganden angående möjligheterna att göra ytterligare ett försök att reparera tanken eller om denna ska bytas ut mot en helt ny (svetsad) tank som förväntades kunna slutföras i början av 2023, har ännu inte slutförts.

Utredningar för att förbättra drift i externreningen

Inledning

Utöver åtgärdandet av reaktortanken kommer det att krävas ytterligare åtgärder för att externreningen i dess helhet ska fungera som avsett. De utredningar som bolaget redan har påbörjat i detta syfte är inriktade på två huvudfrågor; att få till stånd en

långsiktigt stabil drift av det anaeroba steget (vilket inkluderar att reducera uppkomsten av svavelväte) och att reducera flöden till reningsanläggningen.

Nedan sammanfattas resultat från utredningar och vilka åtgärder som har genomförts samt vilka utredningar och/eller åtgärder som kvarstår.

Anaerobi

Åtgärder och resultat

- Utifrån ett antagande att det kan vara förekomst av svavelväte som hindrar en stabil funktion i externreningen och i gasproduktionen genomfördes i december 2020 ett test där svavelhaltigt vatten från impregnering och flistvätt (så kallat P2B-vatten), leddes förbi anaerobin. Försöket gav ingen större påverkan på uppkomsten av svavelväte men visade på en ökad specifik gasproduktion, vilket indikerar att det är andra ämnen/föreningar i processvattnet än svavel som stör gasproduktionen.
- I slutet av maj 2021 fylldes reaktortanken i anaerobin på med nya granuler vilket fick ett gott resultat med förbättrad COD-reduktion och ökad gasproduktion. Resultatet kunde dock endast följas upp fram till avstängningen av anaerobin i början av hösten 2021 varför det än så länge är oklart vilken långsiktig effekt det skulle ge.
- Under 2021 påbörjades också ett arbete med att testa olika närsaltsdoseringar för att optimera miljön för bakterierna. Inte heller detta arbete/försök kunde slutföras innan reaktortanken stängdes av i början av hösten.

Kvarstående

- Det återstår att undersöka hur den sulfid som finns i CTMP-vatten kan på bästa sätt oxideras till sulfat som inte stör anaerobin.
- Det optimala ur såväl reningssynpunkt som gasproduktion skulle vara att hela processvattenflödet leds till och behandlas i anaerobin. Om detta kommer att vara möjligt vid 100 % CTMP-massa, kommer att visa sig först efter ytterligare utredningar och testkörningar med ett stegvis ökat flöde och uppföljning av

effekterna på uppkomsten av svavelväte samt på gasproduktion och granultillväxt.

Delar av de fortsatta utredningarna enligt ovan kan genomföras under tiden när anaerobin är avstängd medan andra delar förutsätter att anaerobin är i stabil drift.

Flöden

Åtgärder och resultat

- Förhöjda flöden till recipienten innebär bland annat beräkningsmässigt förhöjda utsläpp. Höga flöden gör också att värmeväxlingen på avloppsvattnet till både det anaeroba och det aeroba reningssteget inte är tillräcklig för att systemet ska fungera optimalt.
- En omfattande genomgång av flödena i fabriken har pågått sedan 2020. Flödesmätare har kontrollerats och försök har gjorts att kartlägga alla flöden som i dag leds in till externreningen. I och med nedläggningen av sliplinjen har flertalet av de flöden som kom från sliplinjen upphört vilket har minskat det sammanlagda flödet till externreningen. Flödet bör dock helst minskas ytterligare för att optimera systemet och minimera belastningen på recipienten. I det arbetet ingår bland annat att installera fler flödesmätare.
- Utvärdering av flöden efter nedläggningen av sliplinjen pågår alltjämt (mars 2023)

Kvarstående

- Värmeväxling av bakvatten CTMP för att inte behöva späda in färskvatten för att hålla temperatur. Åtgärden ligger med i brukets investeringsplan.
- Fortsatta utredningar av flödena inom anläggningen och av möjligheterna att kontrollera och styra olika delflöden till rätt funktion i externreningen (rätt reningsteknik).

Drift med enbart CTMP

Som har angetts ovan stängdes sliplinjen ner permanent i mitten av december 2022 vilket innebär att det numera tillverkas endast CTMP-massa. Ovan har kortfattat

redogjorts för några av de förändringar med avseende på reningsanläggningen och utsläpp till vatten som detta kommer att innebära. Med uteslutande CTMP-massa kommer variationerna över reningsstegen att minska och de flöden som härrörde från sliplinjen kommer att upphöra. Men en produktion av enbart CTMP ger även en högre mängd COD in till reningsanläggningen än med den tidigare produktionsmixen.

Från 1 december 2022 till 28 februari 2023 har de totala utsläppen på dygnsnivå genomgående minskat efter stängningen av sliplinjen i mitten av december. Detta förklaras till stor del av att flödena (såväl in till reningen som ut till recipient) har minskat till följd av stängningen. Ser man till halterna framgår att COD ligger på ungefär samma nivå som tidigare medan halten suspenderande ämnen har gått ner något. Halterna av kväve och fosfor har däremot ökat något.

Vilken den slutliga effekten av produktionsförändringen blir kommer dock inte att kunna klarläggas förrän anaerobin har kunnat tas i drift igen (med en reparerad eller utbytt reaktortank) och hela reningsanläggningen har kunnat trimmas in.

Trimning av hela reningsanläggningen

När ovannämnda utredningar och åtgärder genomförts ska den slutliga trimningen genomföras för hela reningsanläggningen, såväl det anaeroba steget i sig som i kombination med efterföljande aeroba och kemiska reningssteg. Denna fas kommer att innefatta bland annat följande:

- Optimering av drift i anaerobin under olika produktionskampanjer innefattande bland annat doseringen av järnsulfat och närsalter i anaerobin.
- När anaerobin trimmats kan det aeroba steget optimeras avseende dosering av närsalter samt styra slamålder och halten av biomassa i biodammen.

För detta och för att på basis av optimeringen kunna lämna ett välunderbyggt förslag till slutliga villkor krävs en uthållig period med stabil drift. Vid intrimming och optimering är det viktigt att så långt som möjligt i en fullskaleanläggning under drift, prova en åtgärd i taget, eftersom man annars inte vet vilken åtgärd som gett

(vilken) effekt. Trimningsarbetet måste därför göras sekventiellt, vilket kräver betydligt mer tid än om flera åtgärder kunnat genomföras parallellt. Därtill tar det även tid för mikroorganismer i det biologiska steget att anpassa sig till nya förhållanden och, effekten av en genomförd åtgärd kan därför dröja flera veckor.

Tidplan

Arbetet med att utvärdera de två alternativ som står till buds för att åtgärda bristerna/läckaget i reaktortanken, reparation respektive utbyte, har tagit påtagligt längre tid än som förutsågs i början av processen. Den huvudsakliga anledningen är att den tekniska utvärderingen av reparationsalternativet, som förespråkas av leverantören av reningsanläggningen, har visat sig (betydligt) mer komplex än som antogs från början. Med tanke på att den reparation som genomfördes tidigare misslyckades och de problem det skulle innebära för verksamheten om ytterligare ett (betydligt mer omfattande) reparationsförsök genomfördes och misslyckades, har Rottneros sett sig tvingat att låta en utomstående part granska stora delar av leverantörens utredningar och underlag vilket har medfört betydande förseningar av beslutsprocessen.

Betydande resurser och tid har bland annat lagts på att analysera reaktortankens hållfasthet och hur denna kan komma att påverkas av det tekniska genomförandet av reparationen som enligt leverantörens förslag innefattar bland annat omfattande förstärkningar av såväl taket som tankväggen. Analyserna har gett vid handen att den föreslagna reparationsmetoden bör kunna ge en fullgod funktion och, tillsammans med en tryckutjämningstank (gas holder), stabilare drifhållanden. Reparationsalternativet är således (alltjämt) Rottneros förstahandsalternativ. Dock återstår att slutförhandla vissa frågor angående ansvarsfördelningen mellan parterna. Förhandlingarna med (huvud)leverantören av anaerobin, vari tanken ingick, pågår alltjämt och har främst gällt om och i så fall i vilken omfattning leverantören är beredd att ta ekonomiskt ansvar för den uppkomna situationen (tanken är utförd av en underleverantör men ingår i huvudleverantörens åtaganden). Beskeden från huvudleverantören har skiftat under processen vilket tillsammans med oklarheter om genomförbarheten av reparationsalternativet och

förutsättningarna att få tillräckliga garantier i detta alternativ, är de huvudsakliga skälen till att förhandlingarna inte har kunnat slutföras.

Utgångspunkten är att anaerobin ska kunna tas i drift igen våren eller första halvåret 2025 (tiden inkluderar anläggningstid och påfyllning med granuler vilket förutsätter en viss minimitemperatur och därför inte kan ske tidigare på året även om tanken skulle vara klar). Efter en uppstartsperiod om några månader måste anläggningen trimmas in, dels för sig, dels tillsammans med övriga delar i externreningen.

Intrimning och utvärdering med avseende på funktion och effektivitet bedöms ta ca ett år (i första hand för att inrymma alla årstider) varpå följer en tid om ca 4–5 månader för att sammanställa en slutrapport och utforma förslag till slutliga villkor. Till detta ska läggas en viss tid för oförutsedda händelser. Anledningen till att tidplanen bedöms kunna innehållas trots att påbörjande av arbetet är klart försenat i förhållande till vad som antogs tidigare är bland annat att den tidigare tidplanen tog höjd för att granuler inte kan tillsättas (och anläggningen driftsättas) förrän dygnstemperaturen har nått över en viss miniminivå. Den tidigare tidplanen innehöll därför, som också redovisades i prövotidsredovisningen den 31 mars 2023 (domstolens aktbilaga 211; domstolens anmärkning), ett visst ”slack” mellan det konstruktionsmässiga färdigställandet av anläggningen respektive påfyllningen av granuler och driftsättning.

Sammanfattning

Sammantaget innebär tidplanerna att en ”slutredovisning” av prövotiden avseende utsläpp till vatten inte bedöms kunna ske förrän närmare fyra år efter beslut om metod och beställningar vilket innebär i början av år 2027 förutsatt att tidplan (för beslut om åtgärdsalternativ m.m.) kan innehållas och att reparation eller nyinstallation går i allt väsentligt som förväntat. Rottneros vill i sammanhanget framhålla att en stabil gasproduktion, vilket förutsätter att anaerobin är i full drift, skulle reducera bolagets energikostnader högst påtagligt. Arbetet med anaerobin och externreningen i övrigt tar också stora resurser i anspråk, såväl personella som rent ekonomiska, som skulle göra bättre nytta i utvecklingen av verksamheten i

stort. Sammantaget innebär detta att bolaget har mycket starka incitament att driva fram en så snabb återstart som möjligt av anaerobin och av externreningen i övrigt.

Flera kompletterande utredningar och åtgärder planeras för att optimera externreningen varav huvuddelen kommer att kunna genomföras under den tid det tar att reparera eller byta ut reaktortanken eller under följande intrimning och bedöms således inte kräva någon ytterligare förlängning av provotiden. Tiden för åtgärdande av reaktortanken är därmed dimensionerande för den fortsatta tidplanen.

Beträffande provisoriska föreskrifter under den ansökta förlängningen hänvisas bland annat till att gällande BAT-AEL-värden har kunnat innehållas under hela den aktuella perioden. Även gällande provisoriska föreskrifter har kunnat innehållas trots att det vid flera tillfällen har inträffat störningar och haverier som har tvingat bolaget att i förebyggande syfte ansöka om tidsbegränsade ändringar av föreskrifterna. De tidsbegränsade ändringarna har emellertid inte behövt utnyttjas vilket visar på bolagets vilja och förmåga att hantera haverier och andra störningar. Det finns vidare inte några indikationer på att bolagets utsläpp inom ramen för gällande provisorisk föreskrift skulle ha orsakat några störningar av betydelse i recipienten. Det finns enligt bolaget inte heller anledning befara att en fortsatt tillämpning av gällande provisoriska föreskrifter, skulle äventyra möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

Sammantaget leder det anförda till att det enligt bolagets uppfattning saknas anledning ändra gällande provisorisk föreskrift.

Sammanfattningsvis hemställer bolaget således att provotiden förlängs till, såvitt nu kan bedömas, utgången av februari år 2027 med oförändrad provisorisk föreskrift.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Värmlands län

Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) har tillstyrkt bolagets slutligen framställda yrkande att provotiden avseende utsläpp till luft av NO_x och ammoniak

från fastbränslepannan förlängs till utgången av 2026 med samma utsläppsvillkor som nu. Länsstyrelsen har vidare tillstyrkt att prövotiden avseende utsläpp till vatten förlängs i enlighet med bolagets yrkande i denna del.

Länsstyrelsen har därutöver angett att vad avser metod för åtgärder av läckage i reaktortank är det rimligt att bolaget inkommer med en beskrivning av vald metod och en närmare tidplan för arbetets utförande.

Länsstyrelsen har angett följande till stöd för sin inställning.

Länsstyrelsen delar uppfattningen att bolagets panna efter omfattande reparationer har fått en tillräckligt stabil drift för att utvärdera SNCR. I miljörapporten för år 2022 framgår det som bolaget uppger att man har en relativt stabil drift med marginal till prövotidens NO_x-riktvärde 125 mg/MJ.

Beträffande CO som bolaget beskriver som ett relativt strängt villkor framgår också av miljörapporten 2022 att den marginalen medger ett relativt litet spelutrymme. Då det oftast finns ett starkt samband mellan NO_x och CO halterna.

Länsstyrelsen vitsordar den bild bolaget ger av upprepade problem med både biopannan och anaerob rening sedan 2017. När det gäller bolagets anaeroba rening har också den likt fastbränslepannan således tyvärr varit drabbad av fler motgångar. Bolaget har dock under resan löst många problem och länsstyrelsen tror att det finns möjligheter att få till en väldigt bra reduktion av COD med en samtidig generering av biogas. Bedömningen är att det finns stora möjligheter att få i gång den anaeroba reningen efter det beslut om metod för åtgärder av läckage som bolaget uppger ska fattas senast under februari 2024. Med anledning av bolagets nedläggning av produktion av slipmassa och då man inte längre kommer att använda björk eller asp i processen minskar elanvändningen samtidigt som avloppsvattnet blir betydligt mindre komplicerat. Trots att den anaeroba processen för tillfället inte är i funktion har nedläggningen av sliperiet ändå gett en märkbar förbättring av reningsresultatet. Detta bör förbättras ytterligare när den anaeroba reningsprocessen åter är i drift.

Bolaget bör mot bakgrund av det anförda ges skälig tid att lösa de kvarstående problemen.

Länstyrelsen delar även bolagets uppfattning om att det saknas anledning att ändra gällande provisoriska föreskrifter.

DOMSKÄL

Vissa utgångspunkter

Sedan Rottneros 2005 ansökte om tillstånd enligt miljöbalken till bl.a. anläggande och drift av en ny fastbränslepanna och turbin samt att öka produktionen av pappersmassa, har förutsättningarna för verksamheten förändrats i flera avseenden. Det har bland annat inneburit att tidplanen för de i ansökan planerade investeringarna försenats. Någon turbin har heller inte installerats och den nya fastbränslepannan togs inte i drift förrän i juli 2017. Den produktionsökning som det år 2006 meddelade tillståndet till stora delar förutsatte uppnåddes inte förrän 2017. Därutöver har både reningsanläggningen för processavloppsvatten och den nya fastbränslepannan periodvis dragits med omfattande driftstörningar samt har slipmassaproduktionen nyligen lagts ned.

Utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan

Den redovisning som ligger till grund för den prövning som domstolen nu har att göra baseras på drifterfarenheter av den nya pannan sedan 2018 samt på två försök gjorda 2020 och 2022, där kväveoxider (NO_x) avskilts ur rökgaserna med SNCR-teknik (selektiv icke-katalytisk kvävereduktion).

Allt sedan den nya fastbränslepannan togs i drift har det förekommit ett betydande antal fel och brister som i olika grad har påverkat pannans miljöprestanda och funktion i övrigt. Bolaget har därför vid tre tillfällen ansökt och erhållit tillfälliga ändringar av villkor 8 rörande utsläpp av kolmonoxid från pannan (mark- och miljödomstolens dom den 24 september 2019 i mål nr M 2650-19, den 14 januari

2022 i mål nr M 4207-21 respektive den 29 september 2022 i mål nr M 2644-22). Hur angivna fel och brister har påverkat utsläppen av kväveoxider är inte redovisat i målet. I den nu ingivna redovisningen jämte kompletteringar framhålls dock att stabila driftförhållanden är av vikt för att kunna styra pannan så att utsläppen begränsas. Det har inte framkommit att det förekommit ytterligare driftstörningar på pannan sedan mars 2022.

Eldning av slam

När dåvarande miljödomstolen i deldomen år 2006 föreskrev det villkor 4, som dåvarande Miljööverdomstolen senare upphävde, avseende att den nya pannan skulle förses med SNCR, förutsattes hög avskiljningsgrad av NO_x eftersom det av ansökan framgick att slam från vattenreningsanläggningen med högt kväveinnehåll skulle eldas i pannan samt att den beräknade kapitalkostnaden då var avsevärt lägre än vad som nu redovisats. Den tidigare bedömda kostnaden för installation och drift av SNCR om 15 – 20 kr per kg avskild kväveoxid har enligt vad som nu har redovisats ökat mer än tio gånger till ca 240 kr per kg avskild kväveoxid.

Hittills har någon eldning av slam inte kommit till stånd. Bolaget har emellertid angett att det kan bli aktuellt när vattenreningen fungerar som planerat varför ytterligare tid för utredning behövs vad avser vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp till luft av kväveoxider och ammoniak från fastbränslepannan. Länsstyrelsen har tillstyrkt att provotiden förlängs härför och även domstolen anser att ytterligare försök behöver genomföras på det sätt som bolaget föreslagit. Provotiden bör således förlängas ytterligare.

Utredning och provisorisk föreskrift

Bolaget har anfört att försök med eldning av slam som är representativt för framtida driftförhållanden – med anaerobin i drift och ökad produktion av enbart CTMP-massa – behöver utföras innan det finns underlag för att fastställa slutliga villkor avseende utsläpp till luft av NO_x från pannan. Försöken uppges omfatta drift med och utan rening med SNCR-teknik, samt att redovisning kan ske vid utgången av 2026. Länsstyrelsen har tillstyrkt att provotiden förlängs med den föreslagna

inriktningen på utredningen. Även domstolen anser att det är rimligt att utredningen ges den inriktning som föreslagits. Tidpunkt för redovisning av utredningen bör dock samordnas med den redovisning som ska ske i fråga om utsläpp till vatten från reningsanläggningen i enlighet med vad domstolen anger under nedanstående rubrik.

Under provotiden kan den provisoriska föreskriften P7 gälla oförändrad.

Utsläpp till vatten från reningsanläggningen

När bolaget i juli 2017 redovisade provotidsutredningarna som föreskrivits i deldomen av den 20 december 2013 i fråga om ytterligare slutliga villkor för utsläpp till vatten från reningsanläggningen framgick att vidtagna trimningsåtgärder i befintlig reningsanläggning varit effektiva. Vidare framgick att vid produktion upp mot 170 000 ton per år skulle gällande provisoriska föreskrifter kunna innehållas med rimlig marginal genom fortsatt trimning av anläggning och viss ökad kemisk fällning men också att dessa åtgärder inte skulle vara tillräckliga för att vid ökad produktion innehålla de BAT-AEL värden som följer av gällande BAT-slutsatser för pappers- och massaindustrin. Det framgick därvid vidare att reningsanläggningen behövde kompletteras med ett nytt anaerobt reningssteg eller med ett nytt ytterligare aerobt reningssteg samt ökad kapacitet för kemfällning och slamavvattning.

Bolaget valde mot denna bakgrund att i juni 2018 komplettera den befintliga bioreningen med ett anaerobt reningssteg. Driftsättningen blev dock försenad med återkommande störningar och av den nu redovisade utredningen framgår att det anaeroba reningssteget stängdes av i början av hösten 2021 till följd av ett läckage i reaktortanken.

Bolaget har ännu inte beslutat om reaktortanken ska repareras eller bytas ut. Utgångspunkten uppges dock vara att anaerobin ska kunna tas i drift igen första halvåret 2025. Uppstart och intrimning av anaerobin tillsammans med även övriga delar i reningsanläggningen har, inklusive utvärdering med avseende på funktion

och effektivitet, av bolaget bedömts ta ca ett år. Bl.a. det sålunda redovisade har föranlett bolaget att yrka att prövotiden förlängs till utgången av februari år 2027. Enligt bolaget förutsätter denna tidplan att vårens tidplan (för beslut om åtgärdsalternativ m.m.) kan innehållas och att reparation eller nyinstallation i allt väsentligt går som förväntat.

Mot bakgrund av det ovan anförda, och vid en samlad bedömning av den nu föreliggande redovisningen, anser domstolen att det, trots den synnerligen långa utredningstid som redan förevarit, finns skäl att ytterligare förlänga prövotiden i enlighet med vad bolaget yrkat. Under prövotiden behöver den anaerobiska reningen åtgärdas och trimmas in samt de utredningar och åtgärder utföras som beskrivs i den redovisade utredningens bilaga A, Teknisk bilaga till prövotidsrapportering 2023 (domstolens aktbilaga 212), avsnitt 3.3 och 3.4, vilka i huvudsakliga delar sammanfattas i domslutet. Domstolen finner inte skäl att föreskriva att en beskrivning av vald metod för att åtgärda reaktortanken eller en närmare tidplan ska ges in så som länsstyrelsen föreslagit.

Under den förlängda prövotiden kan de gällande provisoriska föreskrifterna P8 och P9 fortsatt gälla.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD- 01)

Överklagande senast den 5 mars 2024

Bodil Svensson

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bodil Svensson, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors samt de särskilda ledamöterna Roland Löfblad och Hans Wennerholm.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.